

V dne

..... **soud v**

.....

.....

Žalobce:

Žalovaný: **Česká republika - Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy**
se sídlem Praha 1, Karmelitská 7, PSČ 118 12

Žaloba proti rozhodnutí (vyrozumění) Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ze dne, č.j. o přezkoumání výsledku společné části maturitní zkoušky

Žaloba je podána v elektronické formě
Soudní poplatek bude zaplacen na výzvu soudu

Přílohy: plná moc a dále dle textu

I. SKUTKOVÝ STAV

Žalobce vykonal ve dnech 2. 5. – 7. 6. 2011 státní maturitní zkoušku, v jejímž rámci absolvoval také písemnou část maturitní zkoušky z českého jazyka a literatury formou didaktického testu. Dne byl žalobci oznámen výsledek maturitní zkoušky. Dle protokolu o výsledcích společné části maturitní zkoušky žáka žalobce ve zkušebním předmětu Český jazyk a literatura - základní úroveň obtížnosti - neuspěl, když jeho výsledek didaktického testu nedosáhl vyžadované minimální hranice úspěšnosti 44%.

Dne 15. 6. 2011 byla na stránkách obecně prospěšné společnosti EDUin, o.p.s., zabývající se otázkami vzdělávání¹, uveřejněna odborná recenze² (dále jako „**Odborná recenze**“) didaktického testu Český jazyk a literatura – základní úroveň, z níž mj. vyplynulo, že didaktický test ze zkušebního předmětu Český jazyk a literatura – základní (dále jako „**Didaktický test**“) obsahoval testové úlohy, u nichž bylo prokázáno, že obsahují více možných správných odpovědí. V případě některých testových úloh naopak žádná z možných odpovědí nebyla správná, v případě jedné testové úlohy se pak jednalo o otázku zahrnující tematický celek, který nebyl uveden před konáním maturitní zkoušky v požadavcích na obsah didaktického testu schválených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen jako „**Ministerstvo**“).

Přitom podle samotného zadání Didaktického testu měla být u všech testových úloh/podúloh právě a pouze jedna odpověď správná. Tento předpoklad vychází z pravidla stanoveného Katalogem požadavků zkoušek společné části maturitní zkoušky platným od školního roku 2009/2010, Základní úroveň obtížnosti – český jazyk a literatura (dále jako „**Katalog**“)³, schváleným Ministerstvem v návaznosti na ustanovení § 78a zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen jako „**školský zákon**“)⁴. Podle Katalogu má Didaktický test obsahovat pouze tzv. uzavřené úlohy, jež připouští pouze jednu správnou odpověď⁵.

S ohledem na uvedený rozpor zadání Didaktického testu a Katalogu, a především s ohledem na to, že by ve světle informací uvedených v Odborné recenzi některá ze žalobcem označených odpovědí mohla být vyhodnocena jako správná, podal žalobce dne v souladu s ustanovením § 82 odst. 3 školského zákona písemnou žádost o přezkoumání výsledků společné části maturitní

¹ www.eduin.cz

² Odborná recenze je dostupná též na internetových stránkách EDUin, <http://eduin.cz/titulka/zverejnujeme-odborne-recenze-maturitnich-testu> (autory jsou jak zkušení pedagogové, tak i redaktoři a autoři testů v rámci projektu KALIBRO).

³ Katalog zpracovaný Centrem pro zjišťování výsledků vzdělávání (dále jako „**CZVV**“), schválený Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky dne 11. 3. 2008 pod č.j. 3053/2008-2/CERMAT (dostupný na <http://www.novamaturita.cz/katalogy-pozadavku-1404033138.html>).

⁴ § 78a odst. 1 školského zákona: *“Rozsah vědomostí a dovedností, které mohou být ověřovány zkouškami společné části maturitní zkoušky, stanoví ministerstvo v katalozích požadavků zkoušek společné části maturitní zkoušky (dále jen „katalog“) pro příslušný zkušební předmět a úroveň obtížnosti zkoušky. Katalogy ministerstvo zveřejní vždy nejpozději 24 měsíců před termínem konání zkoušek způsobem umožňujícím dálkový přístup.“*

⁵ Základním požadavkem na uzavřenou úlohu je, že musí mít v nabídce jedinou položku, která vyhovuje zadání. Nabídka typické výběrové úlohy obsahuje čtyři položky. Existence jediné správné položky v nabídce přitom musí být nepochybná. Tedy jinými slovy, lze dokázat, že nabídka (i) obsahuje položku, která vyhovuje požadavkům uvedeným v zadání, a (ii) že požadavkům uvedeným v zadání nevyhovuje žádná další položka nabídky.

zkoušky – didaktický test ze zkušebního předmětu Český jazyk a literatura - základní (dále jako „**Žádost**“) adresovanou Ministerstvu. Žalobce se důvodně domníval, že při přezkoumání jeho odpovědí na testové úlohy didaktického testu, může být zjištěno, že některé z těchto odpovědí nebudou vyhovovat správným odpovědím dle Klíče správných řešení k Maturitnímu testu Český jazyk a literatura – základní úroveň obtížnosti (dále jako „**Klíč**“)⁶, ovšem jako správné by mohly být přesto posouzeny, neboť vyhovují zadání testové úlohy. Při uznání takové správné odpovědi mohlo být hodnocení maturitního testu žalobce a jeho výsledek didaktického testu dokonce výrazně odlišný od žalobci oficiálně sděleného výsledku.

Písemnou žádost o přezkoumání výsledku společné části maturitní zkoušky je podle § 82 odst. 3 školského zákona třeba podat ve lhůtě pěti dnů ode dne, kdy byl příslušnému žákovi oznámen výsledek zkoušky; v opačném případě již nemá na přezkoumání výsledků právo. V době, kdy žalobce byl s ohledem na zákonnou lhůtu nucen podat Žádost, neměl k dispozici zadání didaktického testu, a tudíž nebyl schopen přesně identifikovat testové úlohy, u nichž vyznačil odpověď, která se neshodovala se správnou odpovědí podle Klíče, která však mohla přesto být podle přesvědčení žalobce (a podle citované Odborné recenze) odpovědí správnou. Zadání didaktického testu bylo na pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy zneprístupněno jako veřejně nepřístupná informace. S ohledem na uvedené byla Žádost žalobce podána s do jisté míry obecnějším popisem uvedených rozporů Didaktického testu, Katalogu i Klíče a nemohla být více konkretizována, jinými, laickými, slovy řečeno, musela být podána de facto „naslepo“.

Žalobce proto současně s žádostí o přezkoumání výsledků společné části maturitní zkoušky spojil také žádost o umožnění přístupu k zadání maturitního testu, případně k dalším materiálům týkající se jeho osoby, které mají význam pro rozhodnutí o výsledku maturitní zkoušky dle § 82 odst. 4 školského zákona. Současně žalobce žádal Ministerstvo o poskytnutí těchto materiálů v dostatečné lhůtě před vydáním rozhodnutí o přezkoumání žádosti tak, aby mohl svou Žádost náležitým způsobem doplnit a upřesnit.

Žalobci žádné materiály týkající se jeho osoby nebyly poskytnuty a dne obdržel rozhodnutí Ministerstva ze dne, č.j. (dále jen jako „**Rozhodnutí**“), jímž byl vyzooměn, že jeho Žádost o přezkoumání výsledku maturitní zkoušky není důvodná a že výsledek didaktického testu byl potvrzen.

Důkaz: Protokol o výsledcích společné části maturitní zkoušky žáka;
Didaktický test ze zkušebního předmětu Český jazyk a literatura – základní (zadání testu);
Katalog požadavků zkoušek společné části maturitní zkoušky platný od školního roku 2009/2010, Základní úroveň obtížnosti – český jazyk a literatura;
Klíč správných řešení k Maturitnímu testu Český jazyk a literatura – základní úroveň obtížnosti;
Žádost o přezkoumání výsledků společné části maturitní zkoušky ze dne;
Rozhodnutí Ministerstva ze dne, č.j.;

⁶ Dostupný na www.novamaturita.cz (<http://www.novamaturita.cz/sada-a-1404035223.html>)

Žalobce s tímto postupem Ministerstva, s jeho Rozhodnutím ani s odůvodněním Rozhodnutí zásadním způsobem nesouhlasí a je přesvědčen, že byl výše uvedeným Rozhodnutím přímo zkrácen na svých státem garantovaných právech. Stejně tak byl žalobce zkrácen na svých právech postupem Ministerstva, jež nedodržel základní rámec stanovený pro maturitní zkoušky právními předpisy, zejména pak školským zákonem. S ohledem na tyto skutečnosti žalobce podává v souladu s ustanovením § 65 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jako „SŘS“) tuto

žalobu,

kterou odůvodňuje následovně.

II.

ŽALOBNÍ LEGITIMACE

Žalobci bylo dne doručeno Rozhodnutí, které je fakticky konečným rozhodnutím správního orgánu (byť se na postup Ministerstva v této věci nevztahuje zákon č. 500/2004 Sb., správní řád), proti němuž zákon neposkytuje žalobci již žádný opravný prostředek (podání rozkladu je proti Rozhodnutí vyloučeno).

Žalobce je přesvědčen, že přestože se na řízení před Ministerstvem a posouzení žádosti a postup podle § 82 odst. 3 školského zákona nevztahují ustanovení správního řádu, Ministerstvo vydalo ve formě Rozhodnutí individuální správní akt, který naplňuje veškeré pojmové znaky formálního rozhodnutí o právech a povinnostech adresáta rozhodnutí. Z tohoto důvodu je tak bezpochyby přípustné takové rozhodnutí podrobit též soudnímu přezkumu ve správním soudnictví. Opačný postup či výklad by nutně znamenal porušení jednoho ze základních práv a svobod žalobce upraveného v čl. 36 odst. 2 Listiny základních práv a svobod⁷.

Dle § 65 odst. 1 SŘS „*kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen přímo nebo v důsledku porušení svých práv v předcházejícím řízení úkonem správního orgánu, jímž se zakládají, mění, ruší nebo závazně určují jeho práva nebo povinnosti, (dále jen "rozhodnutí"), může se žalobou domáhat zrušení takového rozhodnutí, popřípadě vyslovení jeho nicotnosti, nestanoví-li tento nebo zvláštní zákon jinak.*“

Podle odstavce 2 uvedeného § 65 SŘS „*žalobu proti rozhodnutí správního orgánu může podat i účastník řízení před správním orgánem, který není k žalobě oprávněn podle odstavce 1, tvrdí-li, že postupem správního orgánu byl zkrácen na právech, která jemu přísluší, takovým způsobem, že to mohlo mít za následek nezákonné rozhodnutí.*“

Žalobce tvrdí, že v jeho případě jsou naplněny podmínky obou výše citovaných odstavců, neboť byl Rozhodnutím Ministerstva přímo zkrácen na svých právech. Žalobce současně považuje Rozhodnutí

⁷ čl. 36 odst. 2 Listiny: „*Kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen rozhodnutím orgánu veřejné správy, může se obrátit na soud, aby přezkoumal zákonnost takového rozhodnutí, nestanoví-li zákon jinak. Z pravomoci soudu však nesmí být vyloučeno přezkoumávání rozhodnutí týkajících se základních práv a svobod podle Listiny.*“

za nezákonné proto, že byl v předchozím řízení na svých právech zkrácen též v důsledku vadného postupu Ministerstva.

A) Žalobci nebylo umožněno seznámit se se všemi podklady významnými pro rozhodnutí o výsledku maturitní zkoušky, a to přes jeho výslovnou žádost a přes zákonem garantovaný nárok.

Jak již žalobce uvedl, svou Žádostí podanou dne se vedle přezkumu výsledků maturitní zkoušky domáhal především poskytnutí veškerých materiálů souvisejících s jeho osobou, které měly a mohly mít význam pro rozhodnutí o výsledku maturitní zkoušky. Tento nárok žalobci garantuje (stejně jako každému, kdo vykonal maturitní zkoušku) školský zákon ve svém ustanovení § 82 odst. 4.

V konkrétním případě žalobce neměl v době podání Žádosti k dispozici nezbytné podklady a z toho důvodu ke své Žádosti o přezkoumání výsledků připojil již zmíněný požadavek na poskytnutí nezbytných materiálů majících význam pro rozhodnutí o výsledku maturitní zkoušky. Zejména se jednalo o zadání Didaktického testu z češtiny – základní úroveň, bez jehož znění nebyl žalobce schopen posoudit, zda a v případě kterých testových úloh mohou být jeho konkrétní odpovědi s poukazem na výše citované Odbornou recenzi správné (přestože Klíč označoval jedinou a jinou správnou odpověď). Žalobce byl nucen tento požadavek vznést současně s podáním Žádosti proto, aby předešel marnému uplynutí lhůty pro podání Žádosti o přezkum. V době podání Žádosti navíc bylo zřejmé, že zadání příslušného Didaktického testu nebude možné do konce lhůty získat, neboť, z rozhodnutí ministra školství mládeže a tělovýchovy bylo zpřístupnění zadání maturitních testů veřejnosti (i samotným žákům) znemožněno. V době podání Žádosti bylo dokonce zjevné, že ke zveřejnění zadání jednotlivých didaktických testů dojde teprve po uplynutí lhůty pro podání Žádosti⁸. Toto své rozhodnutí vydal ministr a zadání didaktických testů odmítl zveřejnit přesto, že

- (i) všichni, kteří vykonali maturitní zkoušku, měli nárok na seznámení se se všemi materiály, tedy i se zněním maturitních testů (§82 odst. 4 školského zákona), a dále přesto, že
- (ii) znění testů přestalo být po předložení žákům u zkoušky v souladu s ustanovením § 45 odst. 3 vyhlášky č. 177/2009 Sb., v platném znění, veřejně nepřístupnou informací⁹.

Přestože žalobce žádal o poskytnutí materiálů s tím, že po jejich obdržení svou Žádost bezodkladně náležitým způsobem doplní, Ministerstvo podklady žalobci neposkytlo a jakoukoliv dodatečnou lhůtu pro doplnění žádosti mu z toho důvodu neudělilo. V Rozhodnutí, které bylo vydáno již první den po oficiálním zveřejnění znění Didaktického testu na internetových stránkách Ministerstva, se Ministerstvo žádným způsobem k žádosti žalobce nevyjádřilo a svůj postup ani a jakýmkoliv způsobem nezdůvodnilo.

⁸ Ke zveřejnění znění didaktických testů na internetových stránkách Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy došlo po tlaku odborné veřejnosti a žáků teprve dne 29. 6. 2011 (viz např. na <http://www.novamaturita.cz/maturitni-didakticke-testy-jarniho-zkusebniho-obdobi-2011-1404035230.html>).

⁹ § 45 odst. 3 vyhlášky č. 177/2009 Sb., v platném znění: „Informace veřejně nepřístupná se stává zveřejněnou v případě (a) testové úlohy nebo zadání písemné práce ze zkušebních předmětů český jazyk a literatura a cizí jazyk okamžikem předání části zkušební dokumentace, ve kterých je zahrnuta, žákovi ke zkoušce, (b) didaktického testu, zadání písemné práce ze zkušebních předmětů český jazyk a literatura a cizí jazyk okamžikem předání žákům v učebně zadavatelem, (c) datového nosiče zveřejněním jeho obsahu v učebně zadavatelem“.

Možnost žalobce bránit se Žádostí o přezkoumání výsledků tak v důsledku postupu Ministerstva stala čistě jen formální záležitostí a žalobce nedisponoval přes svůj zákonný nárok materiálními prostředky nezbytnými pro kvalifikovanou obranu. Tato skutečnost měla jednoznačný vliv na (ne)zákonnost napadeného Rozhodnutí. Vliv tohoto postupu na osobu žalobce je o to závažnější, že žalobce v jeho důsledku nemohl dostatečným způsobem obhájit svá tvrzení, z nichž plyne, že by maturitní zkoušku z českého jazyka a literatury složil úspěšně.

B) Ministerstvo se nevypořádalo s argumenty žalobce, které prokazovaly možnost lepšího hodnocení testu žalobce, a své Rozhodnutí náležitě neodůvodnilo.

Žalobce v době podání Žádosti nebyl schopen konkretizovat a z důvodu neposkytnutí nezbytných materiálů nemohl řádně specifikovat a zdůvodnit, u kterých testových úloh mohl být poškozen hodnocením provedeným Ministerstvem, resp. Centrem pro zjišťování výsledků vzdělávání (dále jako „**CZVV**“)¹⁰. Jak později zjistil (v době podání této žaloby již žalobce disponuje přesnějšími materiály než v době podání Žádosti), nebyly mu jako správné uznány mj. odpověď u testové úlohy

Tato testová úloha podle Odborné recenze patří k testovým úlohám, jež nesplňovaly požadavky stanovené Katalogem, nebyla tedy úlohou uzavřenými, neboť umožňovala žákům více správných odpovědí.¹¹ Konkrétně úloha č. je testovou úlohou, která umožňovala v rámci podúlohy dvojí výklad a tedy i možnost jiné odpovědi, než pouze odpověď označenou v Klíči. Na podporu svých tvrzení žalobce k této žalobě přikládá jako důkaz odborné stanovisko ze dne 15. 8. 2011, vypracované autory Karlem Lippmannem, Ondřejem Hausenblasem, Jiřím Podzimekem a Oldřichem Botlíkem (dále jako „**Odborné stanovisko**“), jež dále rozpracovává závěry Odborné recenze a jednoznačně prokazuje:

- (i) rozpor zadání Didaktického testu s požadavky Katalogu,
- (ii) existenci jedné testové úlohy, u níž byla v Klíči chybně označena správná odpověď,
- (iii) existenci celkem pěti testových úloh s možností uvedení více správných odpovědí a
- (iv) existenci celkem tří testových úloh, u nichž ani jedna odpověď nebyla správná.

¹⁰ viz <http://www.cermat.cz/o-nas-10039.html>: „Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání je příspěvkovou organizací řízenou Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Bylo zřízeno MŠMT k 1. 1. 2006 na základě ustanovení § 80, odst. (2) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání navazuje na činnost Centra pro reformu maturitní zkoušky (CERMAT), později Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání (CZVV), které bylo jako divize Ústavu pro informace ve vzdělávání (dále jen ÚIV) v roce 1999 pověřeno MŠMT přípravou reformované maturitní zkoušky. Organizační složka Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání nadále užívá historicky vzniklou slovní značku CERMAT, která je v odborné veřejnosti všeobecně známá a užívaná.“

¹¹ Takových testových úloh s více možnými odpověďmi obsahoval Didaktický test celkově pět, jednalo se o testové úlohy č. 3, 11, 14, 15 a 25. Jak vyplývá z Odborného stanoviska, např. u testové úlohy 3 „uvádí zpracovatel Didaktického testu ve svém Klíči jako správnou odpověď položku A, která opravdu vyjadřuje osobní vztah mluvčího k festivalu. Osobní vztah mluvčího k festivalu však vyjadřují rovněž položky C a D. Tato význačnost odporuje požadavku Katalogu na formát úloh použitých v testu Český jazyk a literatura – základní úroveň obtížnosti“. Dále např. v testové úloze 19 zpracovatel Didaktického testu (CZVV) dle Odborného stanoviska chybně posoudil větný celek, a stanovil tak jako oficiální správnou odpověď jinou než skutečně správnou odpověď (v Klíči tak byla uváděna u podúlohy 19.2 chybně jako správná odpověď „NE“).

Žalobce srovnáním dostupných materiálů zjistil, že u uvedené testové úlohy č. označil jako správnou odpověď, která nevyhovovala Klíči, avšak byla jako jedna z možných správných odpovědí označena Odborným stanoviskem. Z dokumentů vztahujících se k osobě žalobce, jež mají význam pro rozhodnutí o výsledku maturitní zkoušky tak lze dospět k závěru, že v případě připuštění žalobcem vyznačené odpovědi na testovou úlohu č. jako odpovědi správné by žalobce získal o bod více.

Žalobce podle protokolu o výsledcích společné části maturitní zkoušky žáka dosáhl v Didaktickém testu bodů z celkově možných 69, což odpovídá úspěšnosti% (hranice úspěšnosti zkoušky je 44%). V případě připočtení zmíněného 1 bodu, který žalobce mohl získat v souladu se závěry Odborného stanoviska v případě uznání i jiných odpovědí než odpovědí vyznačených v Klíči, by celkový počet bodů dosažený žalobcem činil bodů, což odpovídá úspěšnosti%. **Žalobce by tak dosáhl hranice úspěšnosti zkoušky a celkově by při maturitní zkoušce uspěl!**

Důkaz: Protokol o výsledcích společné části maturitní zkoušky žáka;
Didaktický test ze zkušebního předmětu Český jazyk a literatura – základní (zadání testu);
Klíč správných řešení k Maturitnímu testu Český jazyk a literatura – základní úroveň obtížnosti;
Záznamový arch vyplněný žalobcem (žalobce tento arch nemá k dispozici a žádá soud o jeho vyžádání od žalovaného);
Odborné stanovisko ze dne 15. 8. 2011;

Uvedená fakta lze z předložených dokumentů jednoduchým způsobem dovodit. **Ministerstvo mělo k dispozici prakticky všechny z uvedených dokumentů, avšak při svém rozhodování se s nimi žádným způsobem nevypořádalo. Odůvodnění Rozhodnutí je naprosto nedostatečné, zjevně v něm absentují skutková zjištění, hodnocení důkazů i návazné úvahy, kterými bylo Ministerstvo při svém rozhodování vedeno.**

Důkaz: Žádost o přezkoumání výsledků společné části maturitní zkoušky ze dne;
Rozhodnutí Ministerstva ze dne, č.j.;

III.

DŮVODY NEZÁKONNOSTI ROZHODNUTÍ

Z výše uvedeného (viz čl. II. žaloby) vyplývá, že Ministerstvo ve svém postupu zásadním způsobem pochybilo, čehož důsledkem je nezákonnost napadeného Rozhodnutí.

A) Ministerstvo porušilo ustanovení § 82 odst. 4 školského zákona, když žalobci neposkytlo podklady týkající se jeho osoby podstatné pro rozhodnutí o maturitní zkoušce.

Ministerstvo tím, že nezpřístupnilo žalobci veškeré materiály týkající se jeho osoby mající vliv na rozhodnutí o výsledku maturitní zkoušky (zejména zadání Didaktického testu), porušilo jeho

zákonný nárok stanovený v § 82 odst. 4 školského zákona¹². Tato skutečnost je o to závažnější v tom směru, že Ministerstvo bylo jedinou institucí (spolu s CZVV), která zadáním didaktických testů disponovala. Tyto testy navíc odmítalo zpřístupnit, přestože (jak žalobce výše uvádí) představovaly v době podání Žádosti již veřejně přístupnou informaci.

Je zřejmé, že bez toho, aby se žalobce seznámil se všemi podklady, které mohly mít vliv na rozhodnutí o výsledku maturitní zkoušky, nebyl schopen dostatečným způsobem posoudit, zda mohl být při hodnocení výsledků maturitní zkoušky poškozen a případně též v jakém rozsahu. Nemohl tak ani dostatečně kvalitně zdůvodnit, které jeho odpovědi, považované oficiálně za nesprávné, mohly ve skutečnosti splnit zadání testové úlohy. Žalobce znovu upozorňuje na skutečnost, že v souladu s ustanovením § 82 odst. 3¹³ školského zákona byl povinen podat žádost o přezkoumání hodnocení maturitní zkoušky ve lhůtě pěti (5) dnů od obdržení výsledku maturitní zkoušky. V případě, že by tak čekal na oficiální zveřejnění didaktických testů, znamenalo by to pro něj uplynutí zákonem stanovené lhůty a faktickou nemožnost podání žádosti o přezkoumání výsledků maturitní zkoušky.

Postup Ministerstva byl evidentně účelový, s cílem zabránit studentům v širokém počtu se bránit proti výsledkům i nesprávnému zadání maturitních zkoušek. Vzhledem k postupu Ministerstva tak možnost obrany, která je žalobci poskytnuta školským zákonem proti nesprávnému vyhodnocení maturitní zkoušky, byl jen formální proces, bez faktické materiální možnosti dotčeného se nesprávnému hodnocení bránit.

B) Ministerstvo nezdůvodnilo dostatečným způsobem Rozhodnutí, které je tak nepřezkoumatelné.

Ministerstvo především vůbec neodůvodnilo svůj postup a rozhodnutí nevydat žalobci materiály nezbytné k dostatečnému zdůvodnění jeho Žádosti. Napadené Rozhodnutí neobsahuje jedinou informaci vysvětlující, proč nebylo Žádosti žalobce vyhověno. Neposkytuje ani žádné vodítko, které by jakkoliv naznačovalo úvahy Ministerstva o tom, proč žalobci požadované materiály nevydalo a neposkytlo mu následně lhůtu pro doplnění žádosti.

Jak je zřejmé z příloženého Rozhodnutí, Ministerstvo téměř nezdůvodnilo ani samotné rozhodnutí o potvrzení výsledku maturitní zkoušky a tedy ani to, proč považuje Žádost žalobce za nedůvodnou. Odůvodnění Rozhodnutí je vyhotoveno podle jednotné šablony, aniž by jakkoliv zohlednilo a vypořádalo se s konkrétními námitkami a okolnostmi každého jednotlivého případu. Rozhodnutí s totožným odůvodněním bylo totiž zasláno také dalším studentům, kteří o přezkoumání výsledků společné části maturitní zkoušky požádali. Ministerstvo se tak v Rozhodnutí vůbec nevypořádává s konkrétními námitkami žalobce a jeho argumenty, a

¹² § 82 odst. 4 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), v platném znění: „Každý má právo nahlédnout do všech materiálů týkajících se jeho osoby, které mají význam pro rozhodnutí o výsledku zkoušky.“

¹³ § 82 odst. 4 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), v platném znění: „Každý, kdo konal zkoušku společné části maturitní zkoušky s výjimkou dílčí zkoušky konané formou písemné práce a ústní formou, může písemně požádat ministerstvo do 5 dnů ode dne, kdy mu byl oznámen výsledek zkoušek nebo kdy mu bylo oznámeno rozhodnutí o vyloučení ze zkoušky, o přezkoumání výsledku této zkoušky nebo přezkoumání rozhodnutí o vyloučení ze zkoušky...“

především nereflektuje žalobcův odkaz na Odbornou recenzi prokazující nesprávnost a neregulérnost testových úloh Didaktického testu.

Ministerstvo v odůvodnění konstatuje, které podklady posuzovalo, nicméně bez dalšího pouze dodává, že na základě jejich posouzení došlo k závěru o správnosti hodnocení. Obdobným způsobem hodnotí (ne)závadnost tvorby zadání, zpracování dokumentů a výpočty výsledků, v nichž podle Ministerstva nebyly shledány žádné chyby. Je evidentní, že v Rozhodnutí zcela absentují jak skutková zjištění, tak i návazné úvahy, kterými bylo Ministerstvo při svém rozhodování vedeno. Ministerstvo se v Rozhodnutí nijak nevypořádává s obsahem Žádosti, nijak nevysvětluje, proč ji považuje za nedůvodnou či jakým způsobem vyhodnocuje žalobcem navržený důkaz poukazující na možnou správnost některých jeho odpovědí.

Jak se ve svých rozhodnutích v minulosti vyslovily vyšší soudy, účastník řízení má vždy právo na řádné odůvodnění rozhodnutí a správní orgán má tomu odpovídající povinnosti. Tato práva a povinnosti jsou vyjádřením některých základních principů demokratického a právního státu jako např. zásady předvídatelnosti, právní jistoty a vyloučení prostoru pro případnou libovůli ze strany exekutivní moci. Tyto závěry soudů vychází dále ze stanovisek Ústavního soudu, který v několika svých rozhodnutích mj. uvedl, že „jedním z principů představujících součást práva na řádný proces a vylučujícím libovůli při rozhodování, je nezbytná návaznost mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na jedné straně a právními závěry na straně druhé. V případě, že je posuzované rozhodnutí soudu pro nedostatek důkazů a pro nesrozumitelnost nepřezkoumatelné, jsou právní závěry soudu¹⁴ porušením ústavního principu zákazu libovůle v rozhodování, pročež nutno takovéto rozhodnutí považovat za stojící v rozporu s čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, jakož i s čl. 1 Ústavy České republiky.¹⁵“

Ve světle citovaného nálezu je odůvodnění (prakticky absentující) napadeného Rozhodnutí jednoznačně v rozporu s ústavními principy tvořícími základ spravedlivého procesu v demokratickém právním státě. Tím, že Ministerstvo svůj postup a rozhodnutí o nevyhovění žádosti dle § 82 odst. 4 školského zákona žádným způsobem nezdůvodnilo, resp. řádně nezdůvodnilo rozhodnutí o nedůvodnosti žádosti žalobce podle § 82 odst. 3 školského zákona, zjevně porušilo základní ústavní principy garantované ústavním pořádkem. Rozhodnutí je tak nutno s ohledem na tyto evidentní nedostatky odůvodnění považovat za nepřezkoumatelné.

C) Ministerstvo svým postupem porušilo principy dobré správy.

Žalobce si je vědom skutečnosti, že na postup Ministerstva podle § 82 školského zákona se s ohledem na znění § 183 školského zákona nelze aplikovat příslušná ustanovení správního řádu. Na postup Ministerstva se tak nevztahuje postup podle ustanovení § 36 odst. správního řádu, podle něhož musí být účastníkům řízení před vydáním rozhodnutí dána možnost vyjádřit se k podkladům rozhodnutí. Žalobce si je taktéž vědom desetidenní lhůty, kterou Ministerstvu pro vydání a odeslání rozhodnutí ukládá školský zákon.

¹⁴ Mutatis mutandis je nutno aplikovat i na závěry správního orgánu.

¹⁵ Viz např. Nález Ústavního soudu sp. zn. III.ÚS 271/96 ze dne 6. 3.1997.

Tyto skutečnosti však nemohou být polehčující okolností pro výše popsaný postup Ministerstva, které na žádost žalobce o poskytnutí materiálů a následné lhůty pro doplnění žádosti vůbec nerefletovalo. Správní orgány v demokratickém a právním státě jsou dle žalobce i v případě, kdy na jeho postupy nelze vztáhnout aplikaci správního řádu, povinny dodržovat základní principy stanovené pro jejich činnost. Jejich dodržování v žádném případě nelze vztahovat pouze k postupu podle správního řádu. Tzv. principy dobré správy v právním státě musí platit a být dodržovány správními orgány obecně, bez ohledu na to, jakým zákonem se určitý postup řídí. Principy dobré správy a povinnost jejich dodržování jsou ostatně jednoznačně přijímány a uplatňovány též v rozhodovací praxi Nejvyššího správního soudu¹⁶, jež takto dále zohledňuje doporučení a stanoviska mezinárodních organizací, např. Rady Evropy¹⁷.

Ze skutečností uvedených výše v člancích II. a III. (body A) a B)) této žaloby lze jednoznačně dovodit porušení hned několika zásad a principů, jimiž je správní orgán při svém postupu a rozhodování vázán:

- (i) Ministerstvo svým postupem porušilo zásadu participace - zamezením možnosti nahlédnout do materiálů týkajících se osoby žalobce, které mají přímý význam pro rozhodnutí o výsledku maturitní zkoušky, mu nebylo umožněno kvalifikovaně se účastnit řízení, argumentovat v konkrétních otázkách, ačkoli o to měl zjevný zájem, a přestože tímto byla dotčena přímo jeho práva. Přitom podle této zásady, pokud nemusí být daná činnost prováděna neodkladně, poskytnou veřejné orgány soukromým osobám příležitost, a to vhodnými prostředky, k účasti na přípravě a zavádění správních rozhodnutí, jež ovlivňují jejich práva či zájmy.
- (ii) Nezákonným postupem Ministerstva byly neoprávněně zasaženy též principy zákonnosti, otevřenosti a transparentnosti – rozhodnutím Ministra a postojem Ministerstva k zneprístupnění zadání didaktických testů bylo žalobci a stejně tak i dalším osobám v rozporu se zákonem znemožněno seznámit se s těmito podklady důležitými pro rozhodnutí o výsledku zkoušky i pro podání Žádosti. Ministerstvo nerespektovalo právo žalobce na přístup k oficiálním dokumentům a nezajistilo, „aby soukromé osoby byly informovány o jeho činnosti a rozhodnutích“ (což může zahrnovat zveřejňování oficiálních dokumentů).
- (iii) Ministerstvo porušilo dále princip nestrannosti – Ministerstvo prostřednictvím jí zřízené příspěvkové organizace (CZVV) na jedné straně tvoří zadání testů, zároveň je vyhodnocuje a na druhé straně vystupuje dále také jako přezkumný orgán (bez jakéhokoliv doporučení či posouzení určité nestranné komise nebo jiné instituce). Ministerstvo tak ve svém rozhodování nemůže být objektivní, nestranné a nezaujaté, naopak má evidentně tendenci obhajovat svoje předchozí kroky.
- (iv) Ministerstvo porušilo práva žalobce na spravedlivý proces i povinnost dodržení formy rozhodnutí – dle doporučení Rady Evropy (Výboru ministrů) mají být ve správním rozhodnutí příslušné důvody uvedeny pro každé jednotlivé přijaté rozhodnutí, s uvedením právních a faktických důvodů, podle nichž bylo příslušné rozhodnutí učiněno, alespoň v případech, kdy

¹⁶ Např. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2006, č.j. 2As 37/2006-69 nebo rozhodnutí ze dne 17. 12. 2009, č.j. 9 As 1/2009-141.

¹⁷ Doporučení CM/Rec(2007)7 Výboru ministrů členským zemím o dobré veřejné správě/good governance nebo Doporučení R (81)19 Výboru ministrů o přístupu k informacím v držení veřejných orgánů.

taková rozhodnutí ovlivňují práva jednotlivce. Je zřejmé, že v daném případě k ovlivnění práv žalobce došlo a jak rozebírá výše v části k neostatečnému odůvodnění Rozhodnutí (čl II. bod B) žaloby), Ministerstvo svým postupem porušilo i tyto principy.

- (v) Ministerstvo porušilo princip materiální rovnosti a předvídatelnosti veřejné správy - podle této zásady správní orgán dbá, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly.

Žalobce má k dispozici jiné rozhodnutí Ministerstva, kterým (v několika případech) vyhovělo žádosti o přezkoumání výsledků dílčí zkoušky společné části maturitní zkoušky z fyziky konané taktéž formou didaktického testu. Důvodem vyhovění žádosti byla dle informací žalobce skutečnost, že příslušný klíč správných řešení obsahoval chybu, na jejímž základě byla jinak správná odpověď žáků považována za chybnou. Na podkladě žádosti o přezkoumání výsledku maturitní zkoušky Ministerstvo rozhodlo, že (přes rozpor s klíčem správných řešení) je odpověď žáka, který podal žádost o přezkoumání, správná a změnilo tak následně hodnocení i celkovou známku tohoto žáka.

Důkaz: Rozhodnutí Ministerstva ze dne 11. 7. 2011

Žalobce si je vědom toho, že se v daném případě nejedná o skutkově zcela totožnou situaci, přesto však shledává ve svém a v právě popsaném případě právně významné shody. Ministerstvo po zjištění chyby u didaktického testu z fyziky tuto faktickou chybu testů (resp. klíče) uznalo a změnilo tak původně chybné vyhodnocení výsledku žadatele a tím i hodnocení jeho maturitní zkoušky.

Jednalo se tedy o zřejmou chybu v podkladech pro konání společné části maturitní zkoušky, podobně jako v případě chyb/rozporů v podkladech pro výkon společné části maturity z předmětu český jazyk a literatura. V žalobcově případě však Ministerstvo přesto, že žalobce v Žádosti poukazem na Odbornou recenzi dokládá chyby testových úloh Didaktického testu z českého jazyka a literatury (a tedy i chyby Klíče¹⁸) rozhodlo zcela opačným způsobem.

Žalobce se domnívá, že pokud prokázal chyby v zadání testových úloh Didaktického testu a s tím související chyby v Klíči (viz předchozí bod C) a jejich rozpor s principy proklamovanými např. v Katalogu, mělo Ministerstvo při dodržení principu materiální rovnosti rozhodnout obdobným způsobem jako v případě zmíněného didaktického testu z fyziky. Ministerstvo se však (jak uvedeno výše) dokládáním důkazem (Odbornou recenzí) zjevně vůbec nezabývalo a bez nezbytného odůvodnění potvrzuje o správnosti vyhodnocení výsledků maturitní zkoušky z českého jazyka a literatury a tím fakticky i správnost zadání didaktických testů a Klíče. Tím je princip materiální rovnosti a předvídatelnosti veřejné správy jednoznačně narušen.

¹⁸ Jak např. vyplývá z nyní předkládaného Odborného stanoviska, testová úloha 19 v Klíči obsahuje nesprávnou odpověď a jde tedy o totožný případ, který žalobce popisuje ve vztahu k didaktickému testu z fyziky.

IV.

PORUŠENÍ ZÁKLADNÍCH PRÁV ŽALOBCE, ÚSTAVNÍ ROZMĚR ZÁKONNÉ ÚPRAVY MATURITNÍCH ZKOUŠEK

Jak žalobce výše v článku III. písm. B) naznačil, nezákonným a nedůvodným postupem Ministerstva došlo k porušení některých základních práv žalobce, chráněných mj. Listinou základních práv a svobod usnesením předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení listiny základních práv a svobod jakou součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen jako „Listina“), zejména pak práva na spravedlivý proces (čl. 36 Listiny) a práva na vzdělání (čl. 33 Listiny).

Žalobce považuje zásahy do svých práv za o to závažnější, že právo na vzdělání patří mezi základní priority státu, zásadní a nepominutelné a závazné pro školy a školská zařízení všech zřizovatelů. Přitom postupem Ministerstva, jeho přístupem k oprávněným námitkám žalobce a dalších postižených studentů, je toto právo porušováno a je jim upírána možnost dalšího vzdělávání, případně též svobodné volby zaměstnání (bez složené maturitní zkoušky jsou možnosti uplatnění žalobce či dalších postižených v zaměstnání či v podnikání značně omezené).

Žalobce je přesvědčen o tom, že kromě zřejmého nezákonného a dokonce protiústavního postupu Ministerstva, se ústavní roviny dotýká a do ústavou zaručených práv žalobce i ostatních žáků středních škol nepřipustným způsobem zasahuje i samotná koncepce státních maturitních zkoušek upravená v §§ 77 až 82 školského zákona. Neoprávněným způsobem jsou přitom dle žalobce porušována základní práva zakotvená v čl. 33 Listiny (právo na vzdělání), čl. 4 Listiny (Povinnosti mohou být jednotlivci ukládány jen na základě zákona, v jeho mezích a jen při zachování základních práv a svobod; Při používání ustanovení o mezích základních práv a svobod musí být šetřeno jejich podstaty a smyslu), v čl. 26 Listiny (právo na svobodnou volbu povolání) a dále principy demokratického a právního státu, kterými jsou zejména princip právní jistoty a legitimních očekávání.

Dle čl. 33 odstavec 1 Listiny má každý právo na vzdělání. Dle výkladu Ústavního soudu toto právo neexistuje jako a priori neomezené základní právo, které by bylo zákonodárcem případně omezováno z důvodů předvídaných v Listině, ale je to naopak zákonodárce sám, který mu dává příslušný obsah a rozsah¹⁹. „Byť má zákonodárce relativně širokou dispozici pro konkrétní vymezení obsahu a způsobu realizace čl. 33, je vázán ústavními maximami, z nichž hlavní v tomto smyslu představuje čl. 4 odst. 4 Listiny. Ani zmíněná relativní volnost zákonodárce, vyplývající z čl. 41 odst. 1 Listiny, tak nemůže vést k tomu, aby formou zákona porušil podstatu a smysl čl. 33 Listiny“²⁰. Je tudíž na zákonodárci, aby vytvořil obsah a pravidla, která budou nastíněné ústavní principy respektovat a zajistí tak realizaci práva na vzdělání garantovaného Listinou, v souladu s ní. V případě, kdy by měl přijatý právní předpis obecně nepřijatelné důsledky, nesplňoval-li by požadavky v právním státě kladené na právní předpisy, či by došlo k jeho svévolné interpretaci a aplikaci, bylo by zjevně možné hovořit o zásahu do tohoto základního práva. Žalobce je toho názoru, že aktuální úprava školského zákona, konkrétně

¹⁹ Právo na vzdělání je tedy rozvedeno např. ve školském zákoně (podle § 21 odst. 1 písm. a) mají žáci a studenti právo na vzdělávání a školské služby podle tohoto zákona).

²⁰ Usnesení Ústavního soudu ze dne 5. 1. 2011, sp. zn. II. ÚS 2446/10

část upravující maturitní zkoušky (§§ 77 až 82 školského zákona), takové obecně nepřijatelné důsledky vyvolává a základní právo žáků na vzdělání dostatečným způsobem nešetří/nerespektuje.

Žalobce si uvědomuje, že právo na vzdělání nelze chápat v tom smyslu, že by měl každý automaticky právo na úspěšné složení maturitní zkoušky a dosažení středoškolského vzdělání. Má však za to, že právo na vzdělání zcela jednoznačně musí zahrnovat též právo na rovné, jasně stanovené podmínky pro složení maturitní zkoušky a její vyhodnocení, které neumožní vytvoření prostoru pro libovůli správních orgánů, a to např. vytvořením mechanismů umožňujících nestrannou kontrolu nad průběhem a vyhodnocením maturitní zkoušky či umožněním oponentury samotných studentů. Aby nedošlo k porušení práva na vzdělání, musí dle žalobce proces zadání, vykonání a vyhodnocení maturitní zkoušky jednoznačně splňovat požadavky na transparentnost a zajištění dostatečné míry právní jistoty. Školský zákon pak naopak jako zákonná norma, která dále upravuje a konkretizuje základní lidské právo na vzdělání, „nesmí stanovit pro uchazeče²¹ takové podmínky, které by ve skutečnosti porušovaly jejich základní lidská práva...“²².

Žák přistupující k maturitní zkoušce by měl mít možnost se před konáním maturitní zkoušky seznámit s transparentními pravidly maturitní zkoušky (zahrnující konstrukci zadání, samotný průběh maturitní zkoušky, její vyhodnocení i kontrolní mechanismy). Norma upravující tento proces pak musí zajistit, aby se student mohl na tato pravidla a jejich skutečné dodržování spolehnout. Jinými slovy lze také říci, že je nutné vytvořit a zajistit spravedlivý a nestranný proces maturitních zkoušek, který studentům přistupujícím k maturitní zkoušce skutečně zajistí naplnění a materiální realizaci jeho nezadatelného práva na vzdělání. Žák, pokud má být dostatečným způsobem toto jeho právo šetřeno, musí mít v případě, kdy dojde k porušení některého ze stanovených pravidel maturitní zkoušky, zejména právo na účinnou obranu proti každému takovému porušení. Konkrétně např. na nestranné a nezávislé přehodnocení výsledků zkoušky v případě případ, kdy žák prokáže vadnost zadání maturitní zkoušky či jejího vyhodnocení. Za takové situace musí být dostatečným způsobem zajištěno jeho nárok na účinné a nestranné přehodnocení jeho výsledku.

Současná koncepce školského zákona, resp. úprava procesu maturitní zkoušky (§§ 77 - 82 školského zákona) toto žákovi či studentovi neumožňuje a jak žalobce v tomto textu uvádí, nebylo účinné a nestranné přezkoumání (především v důsledku postupu Ministerstva) umožněno ani jemu. Hlavní nedostatky, které žalobce spatřuje v současné zákonné úpravě maturitních zkoušek, uvádí níže.

A) Maturitní testy společné části maturitní zkoušky jsou připravovány, vyhodnocovány a výsledky následně přezkoumány fakticky jediným subjektem, což vylučuje nestrannost přezkumu.

Dle § 77 školského zákona se maturitní zkouška skládá ze společné a profilové části. Žák získá střední vzdělání s maturitní zkouškou, jestliže úspěšně vykoná obě části maturitní zkoušky. Dle § 78a odst. 1 školského zákona rozsah vědomostí a dovedností, které mohou být ověřovány zkouškami společné části maturitní zkoušky, stanoví Ministerstvo v katalogích požadavků zkoušek společné části maturitní zkoušky (dále jen „**katalogy**“) pro příslušný zkušební předmět a úroveň obtížnosti zkoušky. Katalogy Ministerstvo zveřejní vždy nejpozději 24 měsíců před termínem

²¹ Analogicky lze aplikovat pro studenty skládající maturitní zkoušku.

²² Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 32/95 (nález se dotýká přijímacího řízení na vysoké školy, dle žalobce jeho závěry však lze vztáhnout i na koncepci maturitních zkoušek na středních školách)

konání zkoušek způsobem umožňujícím dálkový přístup. Katalogy (stejně jako zadání zkoušek společné části maturitní zkoušky) jsou přitom v souladu s ustanovením § 80 odst. 3 připravovány CZVV, které zajišťuje zároveň zpracování a centrální vyhodnocení výsledků zkoušek společné části maturitní zkoušky.

Jako příklad podjatosti při přezkumu výsledků maturitní zkoušky lze uvést konkrétní přístup Ministerstva v případě Didaktického testu z českého jazyka a literatury, a to nejen ve vztahu k žalobci. Přestože bylo prokázáno, že Didaktický test obsahoval výše uvedené nesrovnalosti a rozpory s Katalogem, Ministerstvo, které prostřednictvím jím zřízené příspěvkové organizace CZVV katalogy i zadání testů tvoří a zároveň je i vyhodnocuje, odmítlo připustit jakékoliv pochybení²³, jakoukoliv revizi didaktických testů a jak vidno např. z Rozhodnutí i jakoukoliv formu nápravy např. v podobě přehodnocení výsledků testů u postižených studentů. Je evidentní, že Ministerstvo jako tvůrce státních maturit a jejich testů a dále také jako přezkumný orgán má zjevnou tendenci obhajovat svoje předchozí kroky. Ve svém rozhodování tak nemůže být objektivní, nestranné a nezaujaté.

Žalobce postrádá při současné koncepci státních maturit, při tvorbě a centrálním vyhodnocování maturitních testů možnost jakékoliv účinné obrany, veřejné oponentury či jakéhokoliv nezávislého přezkumu. I v případě, kdy je žák schopen dostatečným způsobem obhájit např. jinou než oficiálně správnou odpověď a logicky vysvětlit a doložit její správnost, je téměř vyloučeno, že by orgán, který zároveň zajišťuje tvorbu testů a testových úloh sám připustil jejich vadnost.

Právě v této skutečnosti žalobce spatřuje největší nebezpečí, neboť současná úprava přezkumu výsledků maturitní zkoušky (navíc bez možnosti využití dalšího opravného prostředku) poskytuje značný prostor pro libovůli správního orgánu při jeho rozhodování.

V souvislosti s možnostmi přezkumu výsledků maturitních zkoušek (ale i jejich zadání) je třeba připomenout též délku lhůty, která je žadatelům pro možnost podání žádosti o přezkoumání výsledku maturitní zkoušky zákonem stanovena. S ohledem na charakter maturitní zkoušky a její zásadní význam v životě každého žáka střední školy, nelze považovat stanovenou lhůtu pěti dnů pro vypracování kvalifikované a dostatečným způsobem zdůvodněné žádosti (oponentury) za přiměřenou a dostatečnou.

B) Školský zákon ani prováděcí předpisy neobsahují pravidla pro postup příslušných orgánů v případě, kdy je zjištěno chybné zadání testových úloh (případně chyba v klíči správných řešení).

Pakliže by příslušný správní orgán vzal studenty namítané skutečnosti v potaz a uznal jejich oprávněnost, není zřejmé, jakým způsobem může transparentně a jednoznačně na takové skutečnosti reagovat (např. zda a jakým způsobem chybu testové úlohy odstranit či upravit samotný výsledek maturitní zkoušky). Aktuální úprava maturitních zkoušek totiž neobsahuje (a to ani školský zákon ani prováděcí předpisy) žádné pravidlo, podle něhož by byl rozpor testů

²³ Viz např. http://www.ceskaskola.cz/2011/06/eduin-zada-cermat-aby-zverejnil-posudky.html?utm_source=feedburner&utm_medium=feed&utm_campaign=Feed%3A+ceskaskola+%28%C4%8Cesk%C3%A1+%C5%A1kola%29

s katalogy požadavků na maturitní testy řešen a dále jakým způsobem by se takový fakt promítl do hodnocení a výsledku maturitní zkoušky.

Je přitom zřejmé, že k chybám v zadání maturitních testů, v hodnocení maturitních zkoušek či v samotných klíčích správných řešení může dojít a také k nim zjevně dochází. Jak popisují autoři Odborného stanoviska přiloženého k této žalobě, Didaktický test z českého jazyka a literatury proti předpokladům a požadavkům kladeným na tyto testy (např. za tím účelem zpracovaným Katalogem) obsahoval celkem pět testových úloh, které umožňovaly označit více správných odpovědí. Dále obsahoval tři úlohy, které, jak bylo prokázáno, neobsahovaly žádnou možnost správné odpovědi, jednu testovou úlohu, u níž byla v Klíči správná odpověď vyznačena vadně; jedna testová úloha dokonce vybočila z Katalogem předepisovaných skupin požadavků.

Chyby v konstrukci testových úloh, které neobsahují žádnou správnou odpověď či vybočují ze stanovených skupin testovaných oblastí, jsou prakticky neodstranitelné; tyto testové úlohy by pak měly být z testu zřejmě vyřazeny. Za takové situace by však např. v konkrétním případě hrozilo porušení dalšího parametru stanoveného v Katalogu – procentuálního zastoupení skupin požadavků k maturitní zkoušce. Naopak u testových úloh, které by obsahovaly více možných správných odpovědí, je zřejmě nutné uznat i takovou odpověď, která není zařazena jako odpověď správná v příslušném klíči.

Zákon ani prováděcí předpisy postup při řešení popsání závadného stavu (který v konkrétním případě skutečně nastal) žádným způsobem neupravují. Není tak především upraven postup příslušných orgánů v případě, kdy bude prokázáno, že u některé z testových úloh nebude žádná z nabízených odpovědí ve skutečnosti vyhovovat zadání (jako tomu je aktuálně u Didaktického testu z Českého jazyka a literatury)²⁴. Stejně tak zákonem ani prováděcím předpisem není řešen způsob úpravy hodnocení výsledku maturitního testu v případě, kdy testová úloha obsahuje více možností správné odpovědi a kdy byla studentem současně vyznačena správná odpověď, jež však nekoresponduje s klíčem správných řešení.

Namísto transparentního procesu přípravy maturitních testů a přezkumu výsledků příslušné správní orgány zabraňují zveřejnění zadání maturitních testů, zjištěné problémy řeší ad hoc, případně jakoukoliv možnost systémového a systematického přezkumu přímo odmítají.

C) Není zajištěna kontrola splnění podmínek a požadavků na konstrukci maturitních testů ještě před samotným testováním

Je zřejmé, že k posílení právní jistoty testovaných žáků, za účelem zamezení chybovosti zadání testů a vyloučení možných negativních důsledků pro studenty, je nutné dbát na důslednou

²⁴ Jak žalobce výše v textu uvádí, testová úloha, která neobsahuje ani jednu správnou odpověď, by pravděpodobně měla být z testu vyřazena, resp. by neměla být hodnocena. Takový postup je zcela jistě možný ještě před konáním maturitní zkoušky, avšak zcela nevyřešeny jsou důsledky vyřazení úlohy v případě, kdy maturitní zkouška již byla vykonána. Není tak např. zřejmé, zda by se proporcionálně posunuly také hranice úspěšnosti i hranice úspěšnosti pro vyhodnocení konečné známky, jak by byli následně hodnoceni studenti, kteří odpověděli v souladu s klíčem správných odpovědí a původně tak získali za odpověď příslušný počet bodů, jak by se takové kroky promítly do hodnocení studentů, apod. Absence příslušné normy, jež by řešila postup příslušných správních orgánů v takové (současné) situaci zde vytváří nepřipustné právní vakuum, které zcela popírá princip právní jistoty a spravedlivého procesu.

kontrolu již při přípravě obdobných testů. V případech tvorby obdobných testů v České republice i zahraničí tedy testové úlohy posuzuje předem nezávisle několik recenzentů. Pokud se v názoru na úlohu či na její správné řešení neshodnou (a vyloučí se chyby z nepozornosti), bývá taková úloha z důvodu právní jistoty z testu vyřazena a nahrazena jinou, na jejímž hodnocení se recenzenti shodli.

Žalobce ve své argumentaci záměrně využívá jako příkladu Didaktického testu Český jazyk a literatura – základní úroveň obtížnosti, který patří k tzv. high stakes tests (tj. testům, u nichž je hodně v sázce). Maturitní test Český jazyk a literatura – základní úroveň obtížnosti absolvovalo podle informací v tisku více než 80 tisíc žáků. Je proto zřejmé, že na takový test (centrálně zpracovaný a vyhodnocovaný) musí být kladeny nesrovnatelně vyšší nároky než například na test, který si pro své dvě paralelní třídy připraví učitel.

Autoři obdobných „high stakes testů“, resp. administrátoři podobně závažného testování mají obecně povinnost prokázat, že jeho testy splňují předepsané požadavky. Zpracovatel/autor testu musí mít k dispozici ještě před provedením testování důkazy, že předepsané požadavky kladené na testové úlohy, byly skutečně splněny. Stejně tak musí být schopen splnění požadavků doložit kdykoliv po provedení testování. Důkazní břemeno musí být na straně autora testu, resp. organizátora testování hlavně proto, že jeho odborná převaha nad většinou žáků je nesporná, má na přípravu úlohy daleko víc času než žáci na řešení (a na případné zpochybnění výsledků), disponuje oproti většině z nich mnohem lepším zázemím (včetně důkladné analýzy výsledků pilotáže).

Školský zákon (ani příslušný prováděcí předpis) žádnou obdobnou povinnost zpracovateli zadání maturitních zkoušek nepředepisuje a je navíc zřejmé, že Ministerstvo, resp. CZVV dostatečnou kontrolu neprovádí. Ve školském zákoně absentuje úprava kontrolního mechanismu, který by zajistil dodržování samotným Ministerstvem vytvořených požadavků na obsahovou stránku maturitních testů a charakter testových úloh. V této souvislosti je třeba dále upozornit na skutečnost, že požadavky na charakter testových úloh jsou stanoveny interním předpisem Ministerstva, nikoliv zákonem či prováděcím předpisem. Tím se dle žalobce takový dokument stává prakticky nenapadnutelným a ještě více zvětšuje prostor pro libovůli příslušných správních orgánů.

Shora popsané nedostatky zákonné úpravy (tj. absence příslušných norem školského zákona) jednoznačně neodůvodněně zasahují do nezadatelných práv na spravedlivý proces (čl. 36 Listiny) a právo na vzdělání (čl. 33 odst. 1 Listiny), neboť

- (i) je vyloučena nestrannost přezkumu výsledků maturitních zkoušek i správnosti jejich zadání a neexistuje účinná možnost oponentury u chybně konstruovaných testových úloh;
- (ii) je porušen princip právní jistoty a legitimních očekávání žáků;
- (iii) v důsledku absence příslušné normy je umožněna libovůle správních orgánů a není zajištěn spravedlivý a nestranný proces maturitních zkoušek (to i s ohledem na nepřiměřeně krátkou lhůtu pro podání žádosti o přezkum výsledku maturitní zkoušky);
- (iv) není zajištěna účinná a nestranná kontrola splnění podmínek a požadavků na konstrukci maturitních testů ještě před zahájením maturitní zkoušky;

- (v) neexistují pravidla pro postup příslušných orgánů v případě, kdy je zjištěno chybné zadání testových úloh (případně chyba v klíči správných řešení) či jiná chyba v procesu maturitních zkoušek;

Jak žalobce výše uvádí, popsaný problém a příklad maturitního testu z českého jazyka a literatury je o to závažnější, že např. společnou část maturitní zkoušky z českého jazyka a literatury konají povinně všichni studenti (v roce 2011 maturitu vykonalo přes osmdesát tisíc žáků středních škol), kteří podají přihlášku k maturitní zkoušce. Množství testovaných studentů, postižených vadně a nesprávně nastaveným procesem maturitních zkoušek tak může být i v budoucnu značné.

Žalobce v návaznosti na skutečnosti popsané v tomto článku IV. žaloby žádá nadepsaný soud o zvážení výše uvedených otázek ústavnosti současné zákonné úpravy státní maturitní zkoušky (tj. §§ 77 až 82 školského zákona) a případně o následné předání věci k posouzení Ústavnímu soudu.

V.

SHRNUTÍ

Podstatné skutečnosti a důvody proti Rozhodnutí namítané v žalobě lze shrnout následovně:

Žaloba je důvodná, protože žalobce byl zkrácen na svých právech jak přímo samotným Rozhodnutím, tak i nezákonným postupem Ministerstva. Napadené Rozhodnutí je nutno považovat za vadné a nezákonné, neboť:

- (i) Ministerstvo nereflektovalo na žádost žalobce o poskytnutí materiálů týkajících se jeho osoby a významných pro rozhodnutí o výsledku maturitní zkoušky, na jejichž poskytnutí měl zákonný nárok, a porušilo tak právo žalobce garantované ustanovením §82 odst. 4 školského zákona;
- (ii) Ministerstvo tak žalobci znemožnilo kvalifikovaným způsobem zdůvodnit Žádost o přezkoumání výsledků maturitní zkoušky, což mohlo mít vliv na zákonnost Rozhodnutí;
- (iii) Ministerstvo porušilo právo žalobce na spravedlivý proces garantované Listinou základních práv a svobod, neboť napadené Rozhodnutí nedostatečným způsobem odůvodnilo a Rozhodnutí je tak třeba považovat za nepřezkoumatelné;
- (iv) Ministerstvo svým postupem porušilo několik základních principů, jež jsou správní orgány povinny při rozhodování o právech a povinnostech účastníků jednoznačně respektovat a dodržovat. Jde zejména o principy otevřenosti, transparentnosti, nestrannosti, participace a právní jistoty a legitimních očekávání;
- (v) Ministerstvo dále porušilo při vydání napadeného Rozhodnutí princip materiální rovnosti a předvídatelnosti veřejné správy, když ve skutkově obdobném případě rozhodlo jinak – žádosti o přezkoumání výsledku maturitní zkoušky vyhovělo.

Žalobce opakovaně zdůrazňuje závažnost a důsledky napadeného rozhodnutí Ministerstva pro jeho osobu a jeho dopad do jeho osobní sféry. Znovu navíc v této souvislosti poukazuje na nebezpečí vyvolané nerespektováním vytvořených požadavků na maturitní testy, na narušení hodnověrnosti maturitních zkoušek v důsledku projevené libovůle Ministerstva, a na pravděpodobné ovlivnění

velkého množství dalších osob skládajících maturitní zkoušky, ztížení či znemožnění jejich profesního postupu a možnosti dalšího studia či uplatnění v zaměstnání.

Zákonná norma, která je oporou pro proces státní maturitní zkoušky (školský zákon), je protiústavní, neboť nedostatečným způsobem zajišťuje účinnou ochranu principů spravedlivého procesu a tím i práva na vzdělání. To zejména z toho důvodu, že školský zákon v důsledku absence příslušných norem nezajišťuje:

- (i) ochranu před libovůlí správních orgánů,
- (ii) nestrannost přezkumu výsledků maturitní zkoušky,
- (iii) dostatečnou kontrolu tvorby a souladu maturitních zkoušek se základními požadavky na ně stanovenými.

VI.

ZÁVĚREČNÝ NÁVRH

S ohledem na výše uvedené skutečnosti žalobce navrhuje, aby soud v vydal rozhodnutí, kterým zruší rozhodnutí (vyrozumění) Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ze dne, č.j. a vrátí mu věc k dalšímu řízení.

Současně žalobce navrhuje, aby Městský soud v Praze v rozhodnutí stanovil povinnost žalovaného uhradit žalobci náklady řízení.

.....